

TALABALARDA KASBGA MOTIVATSION YO'NALGANLIKNING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK JIHLTLARI

Nazarova Gulnora Norbekovna

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Psixologiya (faoliyat turlari) yo'nalishi

2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Har bir inson dunyoga kelib, shakillanar ekan hayotga qiziqishini ortishida o'z yo'lini tanlaydi. Mazkur maqolada aynan talabalarda kasbga motivatsion yo'nalganlikning psixologik jihatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Motivatsiya, kasb-hunar, hayotiy tushuncha, yo'nalganlik, omillar, kasb, predmet.

Аннотация: каждый человек выбирает свой путь в растущем интересе к жизни по мере того, как он приходит в мир и формируется. В данной статье рассматриваются именно психологические аспекты мотивационной ориентации студентов на профессию.

Ключевые слова: мотивация, призвание, жизненная концепция, направленность, факторы, призвание, предмет.

Annotation: each person chooses his own path in increasing his interest in life as he comes into the world and is formed. It is in this article that the psychological aspects of motivational orientation in the profession are considered in students.

Keywords: motivation, profession, life concept, orientation, factors, profession, subject

Insoniyat paydo bo'libdiki, u har doim o'zini boqishga, ehtiyojlarini va manfaatlarini qondirishga harakat qilgan va hozirda ham shu yo'ldan bormoqda. Inson o'z ehtiyojlarini eng avvalo oziq - ovqat, boshpana, kiyim - kechaklarga bo'lgan ehtiyojlami qondirishdan boshlagan. Keyinchalik yangi sivilizatsiyalar paydo bo'lgach, ya'ni insoniyat madaniylashib borgan sari o'z ehtiyojlariga kerak bo'lgan mahsulotlarni ishlab chiqara boshlagan. Bular eng avvalo, shu sohadagi kasb egalarini paydo bo'lishiga va jamiyatni shu mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojini qondirishga intilishlami paydo qilgan. Jamiyat rivojlana borgan sari yangi kasblar paydo bo'lgan va rivojlanib borgan. Insonlar esa yaxshi va baxtli yashashga intilganlar. Buning uchun kasb tanlaganlar, tajriba oshirganlar va bilimlami to'plaganlar. Kasb-inson ish faoliyatining ma'lum tajriba, tayyorgarlik talab etadigan faoliyat turi, sohasi, hunardir. Kasbga umumiy yoki maxsus ma'lumot hamda amaliy tajriba yo'li bilan erishiladi. Talabalarda tanlangan mutaxassislikning o'ziga xosligidan kelib chiqqan holda intellekt va mantiqiy tafakkurni rivojlantirishdan iborat bo'lib, mazkur vazifani

bajarish asosida ta'lim oluvchilarning kasbiy tayyorgarligi ta'minlanadi. Bunda kasbiy tayyorgarlikning asosiy mezonlari sifatida bo'lajak mutaxassisning faoliyatga amaliy tayyorgarligi va ixtisoslik doirasidagi bilim, ko'nikma va malakalarning o'zlashtirish, kasbiy faoliyat talablariga moslashish darajasi belgilanadi. Darhaqiqat, kasbiy tayyorgarlik mutaxassisning butun faoliyati davomida ma'naviy-axloqiy hamda kasbiy sifatlarining yanada takomillashishi, kasbiy kompetentlikning shakllanishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikmava malakalar darajasini ifodalaydi. Inson xulq-atvori uchun motivlardan tashqari maqsad va ehtiyojlar, manfaatlar, vazifalar, istak va niyatlar ham rag'batlantiriladi. Talabalarning o'quv faoliyati motivlarining tavsifi jiddiy e'tiborga loyiqdir, chunki ular kasbiy tayyorgarlik sifatiga, kasbiy shaxsning shakllanishiga bevosita ta'sir qiladi. Ulardan ba'zilari: kognitiv, kasbiy, ijodiy muvaffaqiyat motivlari, keng ijtimoiy motivlar -shaxsiy obro'-e'tibor motivi, mavqeni saqlash va ko'tarish motivi, o'zini o'zi anglash motivi, o'zini o'zi tasdiqlash motivi, moddiy motivlar. Talabalarning o'quv faoliyati samaradorligining muhim motivatsion omili ijodiy muvaffaqiyat motividir. Yutuqlarga bo'lgan ehtiyoj inson tomonidan muvaffaqiyatga intilish sifatida boshdankechiriladi, bu o'tmishdagi ishlash darajasi va hozirgi o'rtasidagi farq, bu muvaffaqiyat uchun o'zi bilan raqobat, har qanday biznesning natijalarini yaxshilash istagi. Muvaffaqiyatga bo'lgan ehtiyoj odamni muvaffaqiyatga erishishdan qoniqishni boshdan kechirishi mumkin bo'lgan vaziyatlarni izlashga undaydi. O'quv vaziyati yuqori darajaga erishish uchun ko'plab imkoniyatlarni o'z ichiga olganligi sababli, muvaffaqiyatga yuqori ehtiyojga ega bo'lgan shaxslar o'rganishdan ko'proq qoniqishni his qilishlari, o'quv jarayoniga ko'proq kuch sarflashlari kerak, bu esa ta'limning yuqori natijalariga olib keladi (yuqori talaba) muvaffaqiyat). Muvaffaqiyatga bo'lgan ehtiyojning ikkinchi tomoni -muvaffaqiyatsizlikdan qochish zarurati. Muvaffaqiyatsizlikka yo'l qo'ymaslik istagi bo'lgan talabalar, qoida tariqasida, erishilgan natijalarni yaxshilashga bo'lgan ehtiyojning pastligini ko'rsatadilar, standart usullarni noyob usullardan afzal ko'radilar va ijodkorlikdan qo'rqishadi. Muvaffaqiyatsizlikdan qochish, tashvishning kuchayishi, o'rganishga konstruktiv bo'lmagan munosabat ustun bo'lgan talabalar uchun xarakterlidir (ko'pincha o'quv faoliyatiga himoyaviy munosabat namoyon bo'ladi). Ular, qoida tariqasida, ta'lim yutuqlaridan qoniqish uchun emas, balki muvaffaqiyatsizlik bilan bog'liq muammolardan xalos bo'lish uchun o'qiydilar. Muloqot katta rol o'ynaydi. Talabalarni o'qitishning kasbiy motivi (kasb tanlash yoki o'zgartirishdan tortib, unda o'z-o'zini anglashdan qoniqish yoki uni mukammal egallashgacha) muayyan bosqichlardan o'tadi. Yoshning ongli va mustaqil ravishda kasbiy ish yo'lini tanlashi, ongli ravishda va mustaqil ravishda qurilgan shaxsiy kasbiy hayot rejasi uning ishining muvaffaqiyati va kelajakda qoniqishning zarur shartidir. Zamonaviy talabalarni o'qitishning adekvat sabablaridan biri bu kognitiv ehtiyojdir. Bu shaxsning

tajriba, bilimni kengaytirishga intilishida, har ikkalasini ham tartibga solishda, malakali bo'lishga intilishida, bilim, faktlar bilan erkin harakat qilish qobiliyatini rivojlantirishda, muammoning mohiyatini tushunishga, savol berishga, aqliy qobiliyatlarorqali tajribani tizimlashtirishda namoyon bo'ladi. harakatlar, mantiqiy izchil va oqilona rasm tinchlik yaratishga intiladi. Talaba ishlab chiqarish sharoitida (shu jumladan pedagogik ish sharoitida) yuzaga keladigan haqiqiy muammolarni hal qilishda haliishtirok etmaganligi sababli, uning asosiy va juda mazmunli maqsadi o'quv faoliyatining uslublari va usullarini o'zlashtirish, zarur fundamental bilimlar tizimini egallashdir. , talabaning ijtimoiy mavqeini egallash. Asta-sekin, kasbiy bilimlarni egallash bilan ular o'zlarining bo'lajak mutaxassisligining kasbiy nozikliklarini chuqurroq tushunadilar, kelajakdagi kasbiy faoliyatiga muayyan munosabatni shakllantiradilar. Kognitiv ehtiyoj muvaffaqiyat motivi bilan birgalikda o'quv samaradorligini oshirishga juda kuchli ta'sir qiladi, universitetda o'qishdan chuqur qoniqish hosil qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatinibirgalikdabarpo etamiz.-Toshkent: "O'zbekiston", 2016,56b. "Мы все вместе построим свободное, демократическое и процветающее государство Узбекистан. :-Ташкент: "Узбекистан", 2016, 56с.
2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi.-Toshkent, "O'zbekiston", 2017, 48b.
3. Abduraxmonov F.R., Xalmuratova J.G. Pedagogik jarayonlami boshqarish o'quv uslubiy qo'llanma.- T.:TTESI, 2015.
4. Abduraxmonov F.R. Pedagogik sotsiologiya.-T., "Noshir"
5. Abduraxmonov F.R., Abduraxmonova Z.E. Kasb psixologiyasi (o'quv qo'llanma).-T.:P TTESI, 2017.
6. Jalolov.A Kasb qanday tanlanadi.- T., 2010.
7. G'oziyev E. Umumiy psixologiya.- T. 2010y. 201 b
8. Karimova V.M. Kasb psixologiyasi.- T., TTYI, 2013.